

[Lawaetz.]

føre den over til staten. Fjern nogle af de blokeringer – det sidste nye fine udtryk – skabt af kontrollove og fagforbundenes magt til at styre samfundet. Så kan vi få en større fleksibilitet, hvilket er meget vigtigt, mellem fag og faggrænser. Gør boligmarkedet friere, så konkurrencen kan skabe billigere boliger. Lad folk lave ejerlejligheder – det giver arbejde – så mange som de vil, indtil de konkurrerer sig ihjel, så skal priserne nok falde af sig selv. En ejerlejlighed er samfundsmæssigt noget, der er lige så sundt som eget hus. Skab lettelse for generationsskiftet, så de yngre kan komme ud og øge produktionen.

Større beskæftigelse er kodeordet, og den skabes kun og kun på længere sigt gennem øget konkurrenceevne. Man er også bange for at sætte ting i gang og øge købeeften af skræk for stigende import, men det er da ligetil, at kan vi igen konkurrere på eksportmarkedet, kan vi også konkurrere mod import.

Vi er nogenlunde enige om, som andre har sagt, at ungdomsarbejdsløsheden hænger nært sammen med den samlede arbejdsløshed. Alligevel er vi vel enige om, at vi skaber samfundstabere på stribe, netop når de stakkels unge mennesker kommer lige fra skolen ud i arbejdsløshed.

Under et heldagsmøde på Marienborg i forårs hørte jeg på stribevis af sikkert meget velmente forslag om forlænget uddannelse, højskoler og et nyt begreb, produktionscentre, hvor ungdommen skulle kombinere videreuddannelse med nyttig produktion. Hvordan denne produktion skulle indpasses i det private arbejdsmarked, var der ingen der havde tænkt over. Men et sådant produktionscenter i hver by var selvfølgelig en blød overgang til socialisering og statsdrift.

Det, der chokerede mig mest, var de meget små antal, som de velmenende mennesker arbejdede med. F. eks. kunne Flakkebjerg indrettes og ombygges, så der kunne være 80 unge, andre steder kunne der være 100. Det er jo tal, der er så latterligt små, at de ingen problemer løser.

Når man tillod sig enkelte realistiske forslag, fik man intet svar, fordi man bevægede sig bare lidt væk fra den traditionelle politiske tankegang. Jeg ved, at det af de fleste vil blive totalt misforstået, for man vil misforstå hensigten, men lad mig alligevel nævne, at voksenalderen arbejdsmæssigt burde hæves til 19 år,

fordi de unge nu går i skole, til de er mindst 16 år og ofte 17 år, og med den korte indlærings-tid, som ungarbejderne på denne måde har, er det særlig svært for de 18-årige at komme i arbejde i dag til 29 kr. i timen. Dermed ikke være sagt, at det er for stor en lavløn, men med det lønbestemte tillæg på 19,5 pct. er det en for stor omkostning for erhvervene, der skal tage dem.

Men det er jo desværre typisk for vort arbejde, at vi med stor iver og stor uenighed diskuterer beregninger for den forventede lønudvikling, men at kun få fra talerstolen har nævnt, at for hver krone, lønnen stiger, betyder det en omkostningsstigning på 1,19 kr. Det har ikke interesseret det høje ting.

Med dispensation fra sædvanlige lønregler kunne man få tusinder af unge i arbejde, og bare et halvt år i praktisk arbejde ville være langt sundere rent menneskeligt og udviklingsmæssigt for dem end at gå arbejdsløse eller fortsætte en skolegang, de er trætte af eller uegnede til.

Man talte på Marienborg om meningsfyldt beskæftigelse. Den mest meningsfyldte beskæftigelse er og bliver simpelt hen at lave nyttigt arbejde sammen med andre mennesker, og det lød da heldigvis ret enstemmigt fra specialisterne, at de fleste gerne vil arbejde.

Af Danmarks 30.000 landbrug kunne sikkert hvert tredje finde anvendelse for et ungt menneske. Mange ældre landmænd er ved at pukke sig ihjel og har aldrig fri. Produktionen ville stige, og som Jeppe Aakjær sagde: man skal klø grisen bag ørerne, så trives den bedre, men man har ikke tid, og man har heller ikke råd til at klø den bag ørerne til 34 kr. i timen.

Andre 10.000 kunne man som omtalt på anden måde anbringe ved husligt arbejde; resultatet ville blive, at man senere fik bedre husmødre.

Håndværket og den mindre industri kunne med stor lethed bruge 10.000. Men alt det kræver nytænkning, og det vil blive bremsset af tanken om dette frygtelige, at disse unge kunne blive delvis produktive og dermed kunne risikere at give arbejdsgiveren en øget profit. Men det er jo igen traditionel tankegang, for det ville vel i de fleste tilfælde snarere føre til en øget produktion og dermed lavere priser og flere i arbejde.

Jeg vil tillade mig at påstå, at man let kunne få flere i arbejde, men at man ikke vil, fordi